

пов'язаних з використанням зброї проти поліцейського). Особливо небезпечні злочинці при вчиненні кримінальних правопорушень з використанням вогнепальної зброї, пускають її в хід без зайвих вагань, не обтяжуючи себе правомірністю щодо її застосування або забезпечення безпеки інших осіб. В той же час поліцейський завжди повинен пам'ятати про правові підстави застосування вогнепальної зброї, настання кримінальної відповідальності за її неправомірне застосування а також заборону застосування вогнепальної зброї в місцях де існує імовірність завдати шкоди іншим особам.

Бібліографічні посилання

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII [Офіційний сайт Верховної Ради України]. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Рекомендація Rec. (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики», ухвалена Комітетом міністрів 19 вересня 2001 на 765-му засіданні заступників міністрів // Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О.А. Банчука. К.: Москаленко О.М., 2013. С.19-51
3. Кодекс поведінки посадових осіб по підтримці правопорядку (прийнятий резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 1979 р.) URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/code_of_conduct.shtml
4. Права людини в діяльності української поліції – 2015. Науково-практичне видання / Упоряд. Крапивін Є.О. – К. : Асоціація УМДПЛ, 2016 р. 408 с.

Надійшла до редакції 30.01.2018

SUMMARY

Volkov Yu.M., Polyvanyuk V.D. Problematic issues of the use of firearms by national police officers while performing official duties. The article is devoted to separate aspects of the use of firearms by the employees of the National Police of Ukraine during the performance of official duties. A police action is one of the key functions of the police, which consists in the fact that the police officer has the right to apply to the person the action or complex of actions of preventive or coercive nature.

On the basis of international legal acts on the use of firearms by police officers, the enforcement of coercive measures is considered on the lawful basis in accordance with the current legislation of Ukraine, according to which a policeman has the opportunity to use firearms without warning, but the actions of police officers are not always timely and appropriate, especially when using firearms during official duties, which leads to a violation of the lawfulness of its application. In some cases, police use firearms with tactics and methods of use, but do not have sufficient psychological training, which also leads to negative consequences. This is precisely one of the problem issues related to the use of firearms by the officers of the National Police of Ukraine during the performance of official duties.

Also in the scientific article, the authors analyze normative acts defining the guidelines for police coercion, procedural aspects and restrictions on the intensity of use of firearms by police officers.

Keywords: *firearms use, psychological aspects, police officer, lawful use of firearms, highest social value, law enforcement officer.*

УДК 351.74

Клапошук М.М. ©

викладач

(Криворізький факультет

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ)

DOI: 10.31733/2078-3566-2018-6-89-92

**ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ПАТРУЛЬНІ
ПОЛІЦЕЙСЬКІ ПРИ ВИСОКОМУ РИЗИКУ ЗУПИНЕННЯ
ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ**

Розглянуто особливості тактичних прийомів патрульних поліцейських при зупиненні транспортного засобу для перевірки з високим ступенем ризику. Змодельовано послідовність дій патрульного поліцейського при вербальному спілкуванні з водієм транспортного засобу та особами, що знаходяться у транспортному засобі, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення. Запропоновано тактичні дії патрульному поліцейському у керуванні підрозділами прикриття, додатковими підрозділами поліції та підрозділом для перевірки зупиненого транспортного засобу.

Ключові слова: *високий ризик, тактичні прийоми, транспортний засіб, основний підрозділ, контроль, підрозділ прикриття, додатковий підрозділ, контакт-прикриття.*

© Клапошук М.М., 2019

Постановка проблеми. Створення та формування нової національної поліції України відбувається в досить складний період зовнішньополітичного та внутрішньоекономічного життя держави. Поліцейські на шляху своєї професійної діяльності стикаються з низкою питань, вирішення яких потребує високопрофесійної підготовки. В першу чергу це забезпечення прав і свобод людини, протидія жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, дотримання антикорупційного законодавства, толерантність та недискримінація в роботі поліцейських, взаємодія з населенням на засадах партнерства, ефективна комунікація, дія поліцейського на місці події тощо. Серед зазначених питань діяльності патрульного поліцейського одним з визначних напрямків є тактична підготовка, діяльність патрульного із забезпечення безпеки дорожнього руху, превентивна (профілактична) поліцейська діяльність з перевіркою документів.

Виклад основного матеріалу. Протягом своєї кар'єри у правоохоронних органах патрульні сотні разів зупинять автомобілі для перевірки. Від рівня їх професійної підготовки, насамперед від умінь та навичок з тактико-спеціальної підготовки, тактики самозахисту і дотримання заходів особистої безпеки, залежить їхнє життя та життя громадян, які потребують захисту [3]. Патрульному, щоб досягти успіху, потрібно постійно оцінювати всю ситуацію до зупинення транспортного засобу, під час фактичного зупинення та після здійснення зупинення.

Для контролю ситуації застосовується метод зупинення транспортного засобу з високим ступенем, за умови відомих ризиків, при вчиненні тяжкого злочину, якщо відомо, що в транспортному засобі та у підозрюваних осіб є зброя і зростає ризик для поліцейських патрульної служби і громадян.

Зупинення транспортного засобу для перевірки з високим ступенем ризику подібне до зупинення з невідомим ступенем ризику і передбачає необхідні заходи безпеки, в першу чергу це необхідне прикриття, а також підтвердження інформації черговому.

Крім того, потрібно оцінювати ризики під час зупинення транспортного засобу, до них належать: характер зупинки; кількість пасажирів, які знаходяться у транспортному засобі; поведінка пасажирів під час зупинення; можлива наявність зброї; тип зупиненого транспортного засобу; денний чи нічний час; місцезнаходження. Важливе значення має розташування патрульних автомобілів під час зупинення підозрюваного транспортного засобу, за принципом контакт-прикриття (рис. 1).

Контакт з підозрілими особами, які знаходяться в зупиненому транспортному засобі, повинен відбуватися в певній послідовності. В першу чергу через засоби підсилення мовлення наказати водієві зупинити двигун, вийняти ключ із замка запалювання, опустити скло вниз на дверях автомобіля, висунути назовні обидві руки і тримати долонями догори. Пасажиру попереду наказати також опустити скло вниз на дверях автомобіля, висунути назовні обидві руки і тримати долонями догори. Ті самі вимоги повинні виконати й пасажири позаду. Якщо скло на задніх бокових дверях автомобіля неможливо опустити вниз, то пасажиром позаду дати команду покласти руки перед собою на підголів'я переднього сидіння долонями вгору [4]. Патрульний поліцейський основного підрозділу наказує водію першим вийти з транспортного засобу. Водій виходить спиною вперед. Поліцейський наказує водієві підняти руки вгору або покласти їх на дах автомобіля (Як варіант: дає команду водієві покласти ключі від замка запалювання на дах автомобіля (при зупиненні легкового автомобіля)).

Рисунок 1

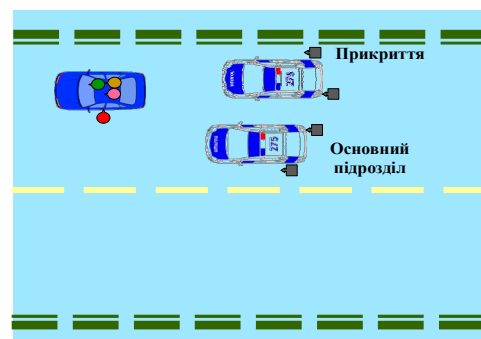

Рисунок 2

Поліцейські контролюють поведінку водія, подаючи чіткі команди (прості команди, нічого надзвичайного), не забувайте контролювати поведінку пасажирів. Патрульні поліцейські (основний підрозділ і підрозділи прикриття) виходять з автомобілів і займають позицію за патрульними автомобілями, використовуючи їх як прикриття (рис. 2).

Поліцейський основного підрозділу наказує водієві підняти руки, повернутися спиною до нього і рухатися спиною вперед.

Не потрібно заважати поліцейському, який вступає в контакт з водієм, подавати команди і контролювати підозрюваного. Кожен поліцейський контролює свій сектор і при зміні ситуації негайно реагує, голосно подаючи команди підозрюваному, у випадку збройного опору застосовує зброю без попередження [1].

Поліцейський підрозділу прикриття підтримує радіозв'язок і інформує чергового та додаткові підрозділи поліції про свої дії та зміни в обстановці, викликає необхідне підкріплення при ускладненні ситуації.

Один поліцейський відповідальний за фізичний контроль підозрюваного, в той час як інші контролюють автомобіль. Поліцейський, який контролює водія, зупиняє його рух, коли той зайде за лінію заднього бампера патрульного автомобіля основного підрозділу. До водія, який підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, поліцейський застосовує спеціальний засіб – кайданки, для обмеження рухомості, проводить поверхневу перевірку і залишає його біля патрульного автомобіля під наглядом поліцейських [1] (рис. 3).

Рисунок 3

Рисунок 4

Потім поліцейський основного підрозділу наказує пасажирів попереду опустити скло вниз на дверях автомобіля, висунути назовні обидві руки і тримати долонями догори, виходити з автомобіля спиною вперед через місце водія. Наказує пасажирів підняти руки вгору і рухатися спиною вперед до патрульного автомобіля. Поліцейський зупиняє рух пасажирів, коли той вийде за лінію заднього бампера патрульного автомобіля основного підрозділу. До пасажирів, який підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, поліцейський також застосовує спеціальний засіб – кайданки, для обмеження рухомості, проводить поверхневу перевірку і залишає його біля патрульного автомобіля під наглядом поліцейських [1].

Вихід пасажирів, розташованих на задньому сидінні підозрюваного автомобіля, здійснюється через ліві двері автомобіля (двері, які краще видно і контролюються поліцейськими) по одному, по черзі. Рух і затримання кожного з них відбувається аналогічно як до попереднього пасажирів і водія. Всі затримані розташовуються в одному місці і знаходяться під постійним наглядом поліцейських. Після отримання інформації від підозрюваних про кількість пасажирів в автомобілі поліцейський перевіряє надану йому інформацію шляхом подачі команди про вихід із затриманого транспортного засобу можливого підозрюваного, тобто діє за принципом «1+1» (де є один, там має бути й другий).

Для більш ефективного контролю за ситуацією залучаються додаткові підрозділи патрульної поліції (рис. 4).

При високому ризику зупинення транспортного засобу в темний час доби поліцейські максимально використовують освітлення патрульних автомобілів додаткових

підрозділів для отримання переваги під час проведення переміщення і затримання підозрюваних (рис. 5).

Поліцейський основного підрозділу, який керує підрозділами прикриття і додатковими підрозділами поліції, організовує «підрозділ для поверхневої перевірки підозрюваного транспортного засобу».

Двоє поліцейських під постійним контролем своїх колег проводять поверхневу перевірку автомобіля підозрюваних з метою виявлення осіб, заборонених предметів і знарядь скоєння правопорушення (рис. 5).

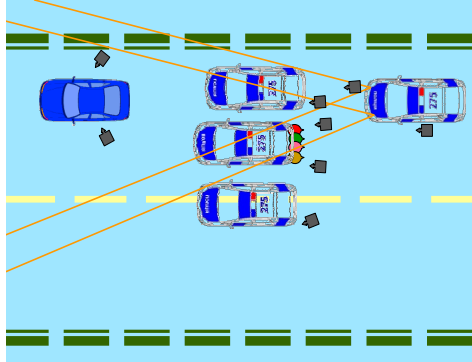

Рисунок 5

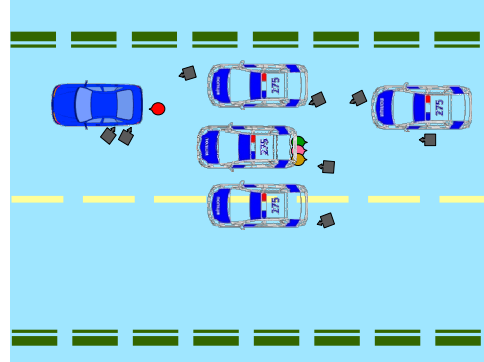

Рисунок 6

Завершення перевірки транспортного засобу патрульними поліцейськими, при високому рівні ризику, закінчується поверхневою перевіркою багажника автомобіля підозрюваних з метою виявлення заручників, заборонених предметів і знарядь скоєння правопорушення, майна, здобутого злочинним шляхом (рис. 6).

Під час зупинення та огляду автомобіля підозрюваних та затриманих осіб, поліцейські повинні неухильно дотримуватися заходів безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю, не спрямовувати безпідставно ствол зброї у бік людей, транспорту, будинків, споруд [2].

Бібліографічні посилання

1. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р.
2. Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: наказ МВС України № 70 від 01 лютого 2016 р.
3. Бортник С.М., Моргунов О.А. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України: метод. рек. / за заг. ред. В.В. Сокурєнка. Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2017. 136 с.
4. Тактико-спеціальна підготовка: посібник / упоряд. М.М. Почтовий, рецензент М.В. Верповський. Кривий Ріг, 2011. 129 с.
5. Посібник підготовки до занять по модульній програмі кандидатів на посади міліціонерів патрульно-постової служби / уклад. С.І. Лещенко, Ю.О. Талалай, С.В. Валах, В.Б. Гуль, М.М. Клапошук, В.М. Мандригель, С.О. Мішенін, В.М. Сазонов, рецензенти: Ю.А. Ведерніков, О.М. Червач. Кривий Ріг: Училище проф. підгот. прац. міліції при Юридичній академії МВС України, 2005. 544 с.

Надійшла до редакції 13.01.2019

SUMMARY

Klaposhchuk M.M. Tactics used by patrol officers at high risk of stopping the vehicle for inspection. The author has considered the features of tactical techniques of patrol officers when the vehicle is stopped for a high-risk check. He confirmed that for the patrol officer, in order to succeed, it is necessary to continuously evaluate the whole situation before the vehicle is stopped, during the actual stop and after the stop. In order to control the situation, a method of stopping a vehicle with a high degree of known risk in the commission of a serious crime is used if it is known that there is a weapon in the vehicle and the suspects and there is a growing risk for the Police patrol service and citizens.

The author has modeled a sequence of actions of a patrol policeman during verbal communication with a driver of a vehicle and persons in a vehicle suspected of committing a criminal offense. Tactical actions are offered to the patrol policeman in the management of covering units, additional units and a unit for checking a stopped vehicle.

Keywords: *high risk, tactical methods, vehicle, main unit, control, cover unit, additional unit, contact-cover.*